

Այս պատմութիւնը վերջանալէն ետքը կը հարցնեմ պ. դ'Արսոն-վալին . — Լաւ , բայց ի՞նչպէս պահելու է այս հեղուկ օղը : Մասնաւոր գործիքներ հարկաւոր չե՞ն :

— Հեղուկ օղը կը պահեն , կըսէ վարպետը , մասնաւոր ամաններու մէջ , որուն գիւտն ըրած եմ 1888-ին : Այն ամանները մէջէ մէջ երկու շիշերէ կը բաղկանան , երկուքին մէջտեղը պարապ : Այս պարպութիւնն է որ արտաքին օդին ջերմութեան ազդեցութենէն կը մեկուսացնէ : Մեկուսացումը կատարեալ ընելու համար՝ շիշը կարծաթապատեն : Այս պայմաններու մէջ կարելի է մինչեւ 800 ժամ պահել հեղուկ օղը նոյն շիշերով , շրջափիւռ օդի ճնշման եւ բարեխառնութեան տակ , շիշերուն բերանը բաց , ազատ օդի մէջ , եւ առանց ներքին ճնշումի :

Ահաւասիկ հեղուկ օդի մասին քանի մը ծանօթութիւններ : Իսկ ճարտարարուեստի մէջ անոր կիրարկութիւնները բազմաթիւ են :

Մաս մաս թորումով այլ եւ այլ օդեղէն մարմիններու եւ զանազան հեղանիւթերու բաժանումը .

Նորատեսակ պայթուցիկ նիւթերու պատրաստութիւն , հեղուկ օդի եւ բնածուխի բաղադրութեամբ .

Նիւթերու մեքենական ընդդիմահարութիւնը մեծապէս աւելցնել .

Մետաղներու ելեկտրական հաղորդականութիւնն աւելցնել :

Claude-ի մեքենայով , զոր անցեալ օր ներկայացուցի Ակադեմիային , վերջացուց պ. դ'Արսոն-վալ , կարելի է շատ շուտով եւ շատ մեծ քանակութեամբ հեղուկ օդ պատրաստել : Այն ժամանակէն ի վեր՝ կը տեսնէք յառաջդիմութիւնը . հեղուկ օղը բոլորովին ճարտարարուեստական արտադրութիւն մը դարձած է :

ԻԲՍ

ՅՈՎԷԱՆՆԵՍ ԱԼԹԸՆ

Այս վերնագրով հետաքրքրաշարժ յօդուած մը դրած է պ. Մ. Չերազ իր թերթին մէջ (թիւ 165) , որմէ կը տեղեկանանք թէ Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ տորոնի մշակութիւնը մացնողը մերազգի Յովհաննէսն է եղած :

Յովհաննէս Ալթըն կամ Ալթընեան ծնած է 1709-ին Պարսկական Հայաստանի մէջ , իսկ մեռած է Ֆրանսայի մէջ , 1774-ին : Իր հայրը գիւղապետ մ'էր : Փոքրիկ հասակին մէջ Յովհաննէսը գողցուած եւ իբրեւ գերի ծախուած է : Փոքր-Ասիոյ մէջ 14 տարի տորոնի եւ բամբակի շահագործութեամբ զբաղած եւ օր մ'ալ միջոցը գտնելով փախած է

Իզմիրի Ֆրանսական Հիւպատոսարանը , ուսկից ալ Մարսէյլ , հետը տանելով տորոնի հունար : Պէտք է գիտնալ , որ այն ժամանակները տորոնի հունար Տաճկաստանէն դուրս հանողին՝ մահուան պատիժ սահմանած էր թրքական օրէնքը : Հոն՝ Մարսէյլի մէջ՝ Յովհաննէս կամուսնանայ տեղացի ֆրանսուհիի մը հետ , որ վաթսուն հազար ֆրանկ դրամօժիտ կը բերէ հետը : Ամուսնութենէն յետոյ՝ Վէրսալ երթալով կը ներկայանայ Լուի ԺԵ-ին եւ պաշտօն կստանայ մետաքսի մշակութեան եւ պատրաստութեան նոր եղանակ մը մտցնելու ի Ֆրանսա : Բայց կառավարութեան կողմէ մզում չարուելով գործին , Յովհաննէս իր բոլոր ունեցածը կսպառէ . եւ օր մ'ալ Ալիսեոնի շրջակաները քաշուելով կսկըսի տորոնի մշակութեան :

Այսօր Վոկլիւզի գաւառը , որուն կեդրոնն է Ալիսեոն , հայազգի Յարութիւնին շնորհիւ տարեկան քսան միլիոն ֆրանկէն աւելի տորոն կարտադրէ : Իսկ ինքը Յովհաննէս շատ աղքատ վիճակ մ'ունեցած է եւ Seyters-Caumont ընտանիքին ասպնջականութեան ապաւինած : Բայց վերջապէս ժամանակը գիացած է յիշել եւ յարգել Յովհաննէս Ալթընեանին յիշատակը , եւ 1821-ին , — այն տարին՝ երբ իր միակ աղջիկը հիւանդանոցի մը անկիւնը մոռցուած կը մեռնէր , — Վոկլիւզի գաւառը կորոչէ պատրաստել Յովհաննէսի յուշարար պնակիտը , որ կը զետեղուի Ալիսեոնի Calvet թանգարանին մէջ : Յետոյ , 1846-ին , Յովհաննէսի մէկ արձանն ալ կը կանգնուի նոյն քաղքին մէջ , Notre-Dame des Doms կոչուած ժայռին վրայ :

Ասկէ դատ , Ֆրանսայի հարաւային կողմը կը մշակուի althénie անունով բոյս մը , կըսէ պ. Չերազ , որ իր անունն ստացած է Յովհաննէս Ալթընէն , ինչպէս կը վկայեն ֆրանսական բառարաններն եւս :

Կ . Յ . Բ .

Կ Ի Պ Ր Ո Ս Ի Զ Ր Ո Ն Ի Կ Ը

ՄԻՋԻՆ ԴԱՐԻ ՄԷՋ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳԻՐԲ Ա.

Ֆ Ա Մ Ա Կ Ո Ս Տ Ա

Ալիէնօր՝ Կիպրոսի եւ Երուսաղէմի թագուհին՝ անհամբեր կը սպասէր իր փառապանծ ամուսնին , Պետրոս թագաւորին , որ իբր խաչակիր՝ Արաբներու եւ Թուրքերու դէմ պատերազմելու դացած էր : Ամէնէն ազնուական ասպետները իրեն միացնելու համար ամբողջ քրիստոնեայ Եւրոպան պառտելէ յետոյ , հզօր նաւատորմիղի մը գլուխն անցած Հոռ-